

KRALJEVINA JUGOSLAVIJA

UPRAVA ZA ZAŠTITU

INDUSTRIJSKE SVOJINE

KLASA 72 (3)

IZDAN 1 JANUARA 1939.

PATENTNI SPIS BR. 14524

Akciová společnost dříve Škodovy závody v Plzni, Praha, Č. S. R.

Ležišno postavljanje oslonog kraja vatrenog oružja.

Prijava od 29 oktobra 1936.

Važi od 1 jula 1938.

Naznačeno pravo prvenstva od 22 novembra 1935 (Č. S. R.).

Poznato je da se vatrena oružja zadnjim delom cevi postavljaju na nepomičnu ili malo elastičnu osnovnu ploču. Obično se ovo izvodi na taj način, što se u kakvoj nepomičnoj ploči, koja je ukrućena pomoću poprečnih i podužnih ukrućivanja izvode jedna ili više jama loptastog preseka, u koje se umešta čep sa zadnjeg dela cevi. Ovaj raspored ima mnogobrojne nezgode. U prvom je redu ovo usled nepopustljivosti osnovne ploče, koja mora usled pritiska gasova pri opaljivanju primati nastalu reakciju i pri tom se ne sme trajno deformisati. Kod pucanja pak neelastična ploča odskaje zajedno sa topovskom cevi na više i na niže, stoga je potrebno da se ova otežala pomoću vreće sa peskom. Ali i pored toga nedovoljno ugušeni udari imaju uticaja na podešene elemente, dakle je potrebno da se ovi koriguju, čime se znatno usporava pucanje i postaje netačno, ne uzimajući u obzir još i to, što oružje i ploča usled oštarih udara znatno trpe. Druga je nezgoda neprekidno prljanje i oštećavanje ležišnih jama u ploči peskom i zemljom i t. sl., pošto ploča obično tone pod ravan zemljišta. I srazmerno teško i zametno preuđešavanje topovske cevi pri promeni pravca gadanja jeste jedna nezgoda dosadašnjeg oružja.

Sve ove nezgode se otklanjaju uređajem po pronalasku, koji se sastoji u tome, što je u zadnjem delu cevi izvedeno delimično otvoreno, loptasto udubljenje, u koje se uvlači i zaključava loptasti čep, koji je postavljen na elastičnoj osnovnoj ploči.

Predmet pronalaska je pokazan jednim primerom izvođenja na priloženom nacrtu, gde je na sl. 1 pokazano celokupno oružje, delimično presečeno, u položaju za pucanje. Sl. 2 do 4 pokazuju zadnji deo cevi u preseku i čeonom izgledu. Sl. 5 i 6 pokazuju loptasti čep. Sl. 7 do 11 pokazuju osnovnu ploču u različitim izglelima i presecima.

Kao što se vidi iz sl. 1, topovska cev **a** se podupire nosačem (stativom) **m**, koji je snabdeven napravom **k** za podešavanje bočnog pravca. Gruba promena pravca pucanja se izvodi preuđešavanjem nosača **m**. Ovo se omogućuje time, što je u zadnjem delu **b** cevi **a** izvedeno loptasto udubljenje **c**, pomoću kojeg se topovska cev zgloбно naslanja na čep **d** osnovne ploče **e**. Ovim se rasporedom sprečava prodiranje nečistoće, kao peska, zemlje i t. sl. u udubljenje **c**.

Loptasto udubljenje **c** (sl. 2, 3, 4) je na donjem kraju za nadvišenje **h** od vodoravne ose lopte otvoreno i na ovom je mestu snabdeveno sa dva naspramna žljeba **g** za umeštanje čepa **d**. Loptasto čep **d** je na dve naspramne strane **f** sveden na širinu, koja odgovara širini žljeba **g**.

Po postavljanju topovske cevi **a** na ploču **e** zadnji deo **b** topovske cevi sa žljebom **g** se navlači preko zasečenog dela **f** na čepu **d**, tako, da ovaj zapadne u udubljenje **c**. Zaključavanje se izvodi obrtanjem topovske cevi za 90°, usled čega se čep **d** u udubljenju **c** sa svojom loptastom površinom čvrsto drži pomoću zaobljenog dela **i** u nadvišenju **h**. Topovska

cev može sad biti naginjana i time se ovoj može dati bočni pravac pod proizvoljnim uglom, a da čep ne ispadne iz udubljenja.

Čep **d** se korisno postavlja u udubljenje elastične osnovne ploče **e**, koja je na sl. 7 i 9 pokazana u izgledu, a na sl. 8, 10, 11 u podužnim i poprečnim prese-cima.

Ploča ima oblik zapirača kako je to uobičajeno kod topova i to na čeonjoj je strani u pravcu pucanja produžena u za-pirač **n**. Čep **d** je postavljen u odgovara-jućem udubljenju, kao što se to vidi iz sl. 8 i 10. Elastičnost ploče se postiže iz-vođenjem udubljenja **j** presovanjem u pravcu prema tlu, koja se udubljuju u prav- cu zapirača **n**.

Jedna tako izvedena ploča pokazuje mnogobrojne koristi. U prvom redu se ploča ne pomera sa topovskom cevi pri pucanju, zatim ploča ne razmiče zemlji-šte, već naprotiv zemljište se zapiračem stalno potiskuje pod ploču, čime se uve-ćava nosivost tla. Dakle zapirač naročito omogućuje gađanje pri niskoj elevaciji, jer ploča u zemljištu ne kliza, već ovo sa-bija u jednom pravcu gađanja. Dalje nije potrebno, da se ploča pri pucanju postav-lja upravno u odnosu prema topovskoj ce- vi, kao što je to bilo do sada potrebno kod sličnog oružja. Ovo ima za posledicu da nije potrebno, da se ima više čepova na ploči i da se pri različitim elevacijama odnosno bočnim pravcima topovska cev od jednog čepa premešta na drugi.

Ploča po pronalasku može ne samo biti naginjana, već može biti postavljana i vodoravno, što omogućuje brzo postav-ljanje oružja u položaj za gađanje. Leži-šno postavljanje čepa u jednom udublje-

nju olakšava njegovo održavanje i tran- sport. Izvođenjem presovanih udubljenja ploča se učini potpuno elastičnom pri povećanoj otpornosti, pošto elastični ugi- bi u ploči jednovremeno ukrućuju ploču.

Po sebi je razumljivo, da je opisano izvođenje dato samo radi primera. Opisa- ni elementi konstrukcije mogu biti uza- jamno različito kombinovani i menjani, a da se time ne izmeni bitnost pronalaska.

Patentni zahtevi:

1.) Uredaj za ležišno postavljanje o- slonog kraja vatrenog oružja naznačen time, što je u zadnjem delu (b) topovske cevi (a) predviđeno otvoreno loptasto u- dubljenje (c), u koje se uvlači i zaključa- va loptasti čep (d) koji je u datom slučaju postavljen na elastičnoj osnovnoj plo- či (e).

2.) Uredaj po zahtevu 1, naznačen ti- me, što je loptasti čep (d) zasečen na dva naspramna mesta (f), odgovarajući žlje- bovima (g) u zadnjem delu (b) topovske cevi, koja zalaze u loptasto udubljenje (c), pri čemu se zaključavanje izvodi obrnutim pomeranjem topovske cevi (a) po ume- štanju čepa (d) u udubljenje (c).

3.) Uredaj po zahtevu 1 i 2, naznačen time, što je čep (d) postavljen u udub- ljenju elastične osnovne ploče (c).

4.) Uredaj po zahtevu 1 do 3, nazna- čen time, što se ploča produžuje u zapirač (n), koji je u datom slučaju izveden na čeonjoj strani ploče.

5.) Uredaj po zahtevu 1 do 4, naz- načen time, što je osnovna ploča ukru- ćena dubokim ugibom (i) presovanjem, koji se u datom slučaju udubljuju u prav- cu prema pružanju zapirača.

